

Belemmering

Een tweede indicator voor de stelling dat de ontwikkelingshulp tot dusver is mislukt, is te vinden in het feit dat er in 1970 100 miljoen méér analfabeten waren dan in 1960 in de arme landen. Een derde punt: 25 procent van de wereldbevolking controleert 75 procent van de wereldhandel en dat deel vergroot zich nog steeds, dat wil zeggen: die 75 procent. In 1985 mogen we verwachten dat door de groei en de geweldige expansie van onze economie, ongeveer 400 multi-nationale ondernemingen ongeveer 80 procent van de industrie in de wereld zullen controleren. Deze bedrijven zijn praktisch zonder uitzondering gevestigd in het rijke deel van de wereld.

Ik noem alleen deze drie elementen. Ze zijn het trieste resultaat van onze pogingen ontwikkelingshulp te bieden en niet alleen daarvan, maar ook van het geheel van onze economische betrekkingen. Dat alles in het licht van een ongelimiteerde groei voor ons en welvaartsvergroting voor ons.

Voor het vraagstuk van wel-of-niet versoberen is het belangrijk te constateren, dat voor de welvaartsverhoging in de ontwikkelingslanden, economische groei bij ons geen voorwaarde is. Voor het overbruggen of verkleinen van de welvaarts kloof is ze een belemmering.

Verkeerd gebruik

Kunnen we dan onze politiek niet wijzigen? Kunnen we onze groei meer dienstbaar maken aan het verkleinen van de kloof? In de discussies die ik over dit punt heb – vorige week nog in Duitsland – brengt het bedrijfsleven vaak naar voren, dat het zonder hun groei niet mogelijk is iets voor anderen te doen. *'We gebruiken onze groei verkeerd'*, wordt dan gezegd, *'we zullen de groei beter moeten gebruiken'*. Ik vind dat best, maar dan moeten de situatie wel iets nader analyseren, want met dergelijke algemene uitspraken komen we niet veel verder. Als we zeggen: wij moeten groeien om de ontwikkelingslanden te helpen en daartoe moeten we onze politiek veranderen, dan moet mij ook blijken dat het mogelijk is een andere politiek te voeren. Als in de praktijk blijkt dat de kloof verkleint door onze pogingen, dan ben ik bereid om althans uit dat oogpunt – en dan spreek ik nog niet over de gelimiteerde wereld – groei te aanvaarden.'

Winst behalen

'Ik kom tot de conclusie dat wanneer we spreken over *'versobering voor wie en waar'* dit hele vraagstuk van ontwikkeling en het overbruggen van die kloof niet is op te lossen door middel van publieke hulp en hulp uit de privésector, niet is op te lossen door wat we *'de vrije economie'* noemen. Die zorgt niet voor een juiste verdeling. Het bedrijfsleven (en ik neem hem dat niet kwalijk, want het produceert niet om het grootste maatschappelijke nut te behalen, doch is er alleen op uit

om een zo groot mogelijke winst te behalen voor de aandeelhouders; dat is hun taak) evenmin. Het blijkt zelfs, dat het kapitalistisch produktiestelsel een ontwrichting teweegbrengt in de ontwikkelingslanden.

Wij planten als het ware ons bedrijfsleven en onze technologie over in deze landen. Men krijgt ook daar te maken met elitevorming dat wil zeggen: vorming van een betrekkelijke rijkdom voor diegenen die profiteren, dat is ongeveer 20 procent van de bevolking in de ontwikkelingslanden. Men introduceert daar (en voor een land als India is dit een groot vraagstuk) consumpties, die helemaal niet gewenst zijn, maar die worden aangewakkerd om weer te kunnen produceren. Er ontstaat dus een stuk ontwrichting. Er is een trek naar de steden, die daardoor conglomeraten worden van werkloosheid, te midden waarvan kleine groepjes uit de bevolking arbeid verrichten in westerse bedrijven, die vaak gevorderde technische know-how vragen.

Ik stel daar tegenover, dat een andere politiek zou moeten worden gevolgd. Er zou een technologie moeten worden ontwikkeld die werkelijk aangepast is aan de behoeften; onderwijs voor de grote massa en zeker voor de vijftig procent die op het ogenblik helemaal geen onderwijs geniet. Activiteiten dus, die erop zijn gericht de grote massa uit het zeer lage levensniveau te halen en het scheppen van een infrastructuur, aangepast aan de ontwikkelingsbehoeften en niet aangepast aan datgene wat ons bedrijfsleven daar wenst.'

Minste weerstand

'Ik ben erg bezorgd dat de mens zal doorgaan langs de weg van de minste weerstand de roofofbouw op de wereld voort te zetten. Onze hele economie is erop gebouwd, om tegen de laagste kosten zoveel mogelijk te produceren, zoveel mogelijk te groeien, zonder dat er een *'tegenwerkende kracht'* is ingebouwd.

Er is geen organisatie op wereldniveau die de industrie, de economie in een andere richting kan dwingen. Een natie alleen kan dat niet doen, die zit in een concurrentiepositie. Een natie is onmachtig; Frankrijk zowel als Engeland, of Duitsland en zelfs Amerika. Europa zou misschien iets kunnen doen, maar het blijven vraagstukken die op wereldniveau spelen. Ik zie niet, dat er een oplossing zal worden gevonden. Het gebrek aan organisatie van de mensen is beangstigend. Op het gebied van de produktie, van groeiverhoging, van consumptie-verhoging zijn we ongelofelijk goed georganiseerd, zie de snelle toename van de multi-nationale onderneming: een voorbeeld van goede organisatie als het gaat om produktieverhoging. Er wordt dan ook een ongekennde produktieverhoging bereikt en die voert ons in een schijnwereld van onbeperkte consumptie. Die consumptieverhoging wordt weer aangemoedigd door de gevestigde belangen in die organisatie van de produktieverhoging.

Zegen

In de energie-sector is het beeld niet optimistisch. Voor ons is dit actueel, maar het is helemaal niet actueler dan het voedingsvraagstuk. Het ligt er maar aan waar je zit. Als je in Tsjaad zit of in Senegal dan is het voedselvraagstuk heel wat belangrijker dan het olievraagstuk. Wij kijken nu tegen het olievraagstuk aan vanwege de autoloze zondag. Het is eigenlijk te kinderachtig om over te spreken, gezien de werkelijke noden die er in de wereld zijn. Ik zie deze oliecrisis als een zegen. Ik ben er blij om dat ze er is. Naar mijn mening is het een heel zachte manier om de mens bij te brengen, dat er een eind aan de voorziening is. Eindelijk begint men wakker te worden, zelfs staatslieden worden wakker op het ogenblik.

Het is voor mij helemaal niet zo belangrijk